

FELELŐS SZERKESZTŐ

BARANYAY LAJOS

Előfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
3 évre	3 K.	3 évre	4-50 K.
6 évre	6 K.	6 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szent István-ter 1.

TELEFON 202.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

Az állattenyésztés védelme.

A magyar földmivelő társadalom már régen rájött arra, hogy állattenyésztés nélkül nem lehet okszerűen gazdálkodni s egész gazdálkodásunknak gerincét az állattenyésztés. Ha a gerinc megroppan, pusztulás fenyegeti az egész szervezetet. Ha a magyar állattenyésztés visszaesik, veszedelme sodródik egész mezőgazdaságunk. Állattenyésztésünket védelmeztük az évtizedes vámpolitikai harcokban, tenyészállatainkat óvtuk a keleti járványoktól a balkáni behozatallal szemben, ennek köszönhetjük tagadhatatlan haladásunkat a mezőgazdaság terén. Csak önmagunkhoz maradunk következtetések, ha a háborus viszonyok között sem feledkezünk meg arról, hogy életképes állattenyésztés nélkül nincs virágzó mezőgazdaság.

Önámítás volna nyugodtan szemlélni azt a pusztítást, a mely most végbe megy a tenyészállatok körül. Vágóvadászra kerül a zsellér, meg a béres egyetlen tehene is, mert a marhaért egész kis vagyont lehet kapni, tejet pedig a kecske is ad annyit, amennyi a falusi családok kell. Sok gazda meg úgy gondolkozik, hogy most igen nagy ára van a marhának, hát eladja a tenyészanyag jó részét is, majd vesz helyette a háboru után, amikor olcsóbb lesz. Így kerül a tenyészállomány nagy része is vágóhidra, mert a közvetítő marhakereskedelem gondoskodik róla, hogy a rendkívüli árakkal elszédítse azokat a kiszagadkat, akik csak mára gondolnak. A tenyészanyagpusztítás aggodalmakra ad okot. A hivatott tenyészők tettek már ez ellen lépéseket, de a veszedelem sokkal nagyobb, sem hogy a korlátok — minők a hushagyó napok s a borjuvágási tilalom — elégségesek lennének a veszedelem teljes elhárítására. Mutatja ennek a nagyságát a Nyitrávamegyei Gazdasági Egyesület határozata, a mely nyíltan állást foglal a

tenyészállatpusztítás ellen s további korlátokat kér a hivataltól a tenyészállat pusztítás védelmére.

De maguknak a gazdáknak is át kell látniok, hogy tenyészállatok okatlan áruba bocsátása saját vesztükre megy. Ha az egyes kisgazda nem bírja ezt átlátni, a községi gazdasági bizottságoknak kell felvilágosítani az állattartó gazdákat, hogy ne adjanak túl a tenyészállatokon. Igaz ugyanis, hogy most igen nagy ára van a marhának, de téved az, aki a háboru befejezésére számít s arra gondol, hogy a háboru után olcsóbban vesz helyette. A ló ára leszáll a háboru után, mert a hadseregtől száz meg százezer ló szabadul fel, de a marha árának a csökkenésére nem lehet számítani. Kérdés, sőt valószínű, hogy még drágábban kell beszerezni

a marhát a most eladottak helyett.

A mi pedig az egész országot illeti, most nem lehet arra számítani, hogy majd Svajcból hoznak be tenyészállatokat, mert Svajc sem adhat a háboru után. Magunkra vagyunk utalva és saját határainkon belül kell majd gondoskodni az állattalomány helyreállításáról. Ez pedig igen nagy feladat, melynek sikerét a mostani tenyészállatpusztítás nagyban veszélyezteti.

Végül semmi sem helyteleb, mint a háboru gyors befejezésében bizakodni. A háboru még sokáig eltarthat, még talán esztendeig sem lesz békétetés; míg municióval és pénzzel bírjuk, viszont a marhaállomány nem kifogyhatlan s nem szabad bekövetkezni annak; hogy majd állattal nem bírjuk a háboru.

A világ háború.

Oroszország belső zavarái.

Az orosz fővárosban kétségbeesett a hangulat. A cári udvar és a cári kormány a legkomolyabban foglalkoznak azzal a tervvel, hogy elhagyják Szentpétervárt és az ország fővárosát Nisni-Novgorodba helyezik át.

A főváros katonai parancsnoka megnyugtató felhívást intézett a lakossághoz, amelynek körében azonban a pánik annyira terjed, hogy az amugy is hiányosan közlekedő vonatok alig győzik a menekülteket az ország belső részeibe szállítani.

Szó van arról, hogy Oroszország, ha a Dardanelláknál rövidesen olyan fordulat nem áll be, ami az ententenak kedvez, külön békét fog kötni a központi hatalmakkal.

A harctéri helyzet az orosz hadiszínteren változatlanul kitűnő. Luck elfoglalása nagyjelentőségű csapás az oroszokra, akik most minden héten legalább egy várakat vesznek el. Luck eleste egészen új, eddig még nem is veszélyeztetett területeknek, nevezetesen Polesiának és Besszarábiának helyzetét teszi fölötté kétségessé. Kelet-Galicia végleges felszabadulása is az orosz erő hanyatlásának jele és északon Vilna

felé, a front középső részén pedig Breszt-Litovszktól keletre tesznek hadállásokat. Mindenünnen, ahová eljutottunk, újabb hódító operációink indulnak meg.

Hadjáratunk egyezsége szerkesztés és megbonthatóan terve mellett tanuszkodik ez, egy olyan stratégia mellett, amely mellől a végső győzelem nem maradhat el. Bizonyos, hogy az orosz harctéren újra nagyjelentőségű napoknak meggyünk elébe, olyan eseményeknek, amelyek még a tél beállta előtt kétségtelemné és elvitathatanná fogják tenni a központi hatalmak fegyvereinek fölényét. A végső győzelemért küzdünk most és küzdelmünk csak eredményes lehet.

A török hivatalos jelentés.

A Dardanella-arcvonalon semmi jelentős nem történt. Szedil-Bahr szakaszában a balszárnyon ellenség tüzérések hiába kísérelték meg lövészárkaink elpusztítását, óriási tömeg munició elparazálásával. Miután a bombavetőket által vetett négy bomba közül kettő az ellenség saját lövészárkaira esett, az ellenség a bombavetést beszüntette. Augusztus 30-án tengerszoros útjaink aknakeresőket, melyek a tengerszoros bejáratához kö-

zeledtek, visszavonulásra kényszerítették és aztán szétszórtak más járművet és aknakeresőt is, amelyek Szedil-Bahr földnyelvének végén mutatkoztak. Ugyanezen útjaink hatáson bombázták a Szedil-Bahrnál lévő ellenség gyalogság állását. Más jelentős esemény nem történt.

A szerb-bolgár ellentét kiélesedése.

A szerb-bolgár megegyezés most már végleg meghiúsultnak látszik. Szerbia már katonai intézkedéseket is tesz a bolgár határon és az entente egykori reménye, hogy a szerb-bolgár közeledés hidján fogja az új Balkán-szövetséget felvonultatni, teljesületlen maradt. Magában Szerbiában óriási az elkeseredés azért, hogy az entente újabb és újabb területi áldozatokat akar tőlük követelni és állítólag a szerb király és a régens-trónörökös sajátkezű levélben kérték a cárt arra, hogy ne kívánjon tovább is áldozatot Szerbiától. Izgalmas hangulatban szerb miniszterválságról beszélnek.

Görögországban

Venizelos új kormányja sem követi az entente-párti politikát, Görögország, a görög közvélemény éppen úgy, mint a szerb, mérhetetlenül el van keseredve azon, hogy a négyes szövetség területi áldozatokat kíván tőlük.

Az oroszok üldözése.

A volhyniai várháromszög területén az oroszok üldözése jól halad. Csapataink Luck felett a Styren széles harevonalba átkeltek.

Az ellenség Kelet-Gaticiában az egész vonalon újra visszavonul.

Keleti harctér.

A hadseregcsoport tegnapi szákmányának összege 3070 fegyver, egy nehéz ágyú és három géppuska. Osszövegnél ezenkívül három nehéz ágyút ástunk ki, amelyet az ellenség a mocsárba süllyesztett.

Délkeleti harctér.

Az üldözés során tegnap több mint ezer fogoly és egy géppuska jutott a németek kezére.

MAMMON.

Előttöm fekszik a kimutatás a rokkant katonák javára augusztus 8-ikán rendezett templomi gyűjtés eredményéről.

És amint nézem, olvasom ezt a kimutatást, nem tehetek róla, nagy, veszedelmes betegségét látom meg a számokon át a mi jó magyar népünknek. Annak a magyar népnek, melyről valamikor a poeta azt énekelte, hogy „ha vele banni tudnak, az ingét is odaadja.”

Hát lehet, hogy nem tudnak vele banni; de az bizonyos, hogy a mi népünk nemhogy az ingét nem, de még a lejbligombját sem adja oda. Nézem, mondom, azt a kimutatást, mely arról beszél, hogy mennyire szereti a mi népünk az ő véréit, az ő fiait; azokat, akik a harcban csonkák, bénák, vakok lettek a magyar hazáért, mindnyájunk jóvoltáért. Nem a felsőbb rétegek rokkantáit vált fiait, nem, mert hisz ezek megélhetéséről ezerféle nyugdíj, meg miegyéb gondoskodik (legalább úgy általában); hanem a saját nyomorokká vált gyermekeit, a Kis Józsefeket, a Kovács Pétereket, a Nagy Ferenceket és a többieket.

És ezek a számok nagyon furcsa színben tüntetik fel ezt a szeretetet.

Lássunk csak néhány adatot, mindjárt világos lesz a kép előttünk.

Bodajkon van körülbelül 1800 katólikus hívó;	összegyűlt	45 K
Kislángon 1800 hívó;		42
Vajtán 1400		250
Vértesszőlőn 1200		155
Zámolyon 700		50
Bicskén 2500		1133
(benne egy 600 koronás külön adomány) és így tovább.		

Ezzel szemben: Székesfehérvárott van 27—28.000 kath. hívó s összegyűlt

a székesegyházban	270 K
a felsővárosban	31 K
a ciszterciánknál	31 K
a barátoknál	34 K
összesen	366 K

(Mellékesen megjegyezve a székesegyház gyűjtésében jelen tékeny hányadot jelent a templomban augusztus 8-án jelen volt tisztikar, hatóságok, intelligencia, képtalan adománya s elsősorban az áldottlelkű, Istenben boldogult Szuboricskanonok száz koronája. Ugy, hogy ha ezeket leszámítjuk, az eredmény körülbelül ugyanaz lesz itt is, mint a többi templomokban.)

Vagyis: 27—28.000 hívóra esik 125—130 korona adomány. Tehát: nem egészen fél fillér esik egy emberre. Ezen kulcs szerint Bodajkon nem 45, hanem csak 9 koronának, Kislángon 9 koronának, Vajtán 7 koronának, Vértesszőlőn 6 koronának, Zámolyon 3-50 koronának kellett volna befolytania. Viszont, mivel Dinnyésen a hívek összes száma 250 (csak 12 gazda, a többi szegény béres) s ez a 250 ember 35 koronát adott, vagyis egy-egy

14 fillért; ha Fehérvár 23.000 híve ily arányban adakozott volna, a templomok perselyében augusztus 8-án nem 130, de közel 1000 koronának kellett volna lennie a szegény rokkantak javára.

Még csúnyább lesz a kép, ha meggondoljuk, hogy alig van ma néposztály, mely anyagilag fényesebben állna, mint Fehérvár földművesnépe az ő terményeinek horribilis árai révén.

Bár triviális a magyarázat, de nem állhatom meg, hogy ne konstataáljam, hogy egy-egy templomnak az a bizonyos 31 koronája mindössze három pár sovány kacsa, vagy öt pár csirke, illetőleg (csak a hivatalosan megállapított, de be nem tartott maximális áron számítva) 310 tojás, avagy 3 métermáza buza, mondjuk 100 liter tej árát képviseli. (Nehogy részrehajlásról vádolttassam, azt is konstatoálom, hogy az a szegény 31 korona nem több 3 kalap, egy pár, cipő vagy félpár csizma áránál.)

Ez az év az ithonmaradtok lelkében rettentő rombolást végzett. Harcoló fiaink ezreket gyűjtöttek, küldenek haza vérrrel szerzett filléreikből rokkant bajtársaik s azok hozzátartozói javára s az ithoniak ezalatt takarékpénztárba vagy a kaptárszárba gyömösözlők azokat a százezreket, melyekhez őket a szerencse s az ő tágl elkisimeretük juttatja.

Nem tudom, más hogyan gondolkodik erről a kérdésről, de én úgy látom, hogy itt a szent kereszténység elveinek teljes csődjével állunk szemben.

„Az evangéliumban azt olvasom: „aki el akarja venni a könnyűsúlyt, engedd neki a palástot is, aki kér tőled, adj neki” s itt azt látom, hogy aki kér, annak ugyan nem adnak, de akit félig már úgy is levették, tetett a háboru, annak az ingét is lehúzzák.

Tovább aztán az van írva: „Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol a rozsda és moly megemészti és ahol a tolvajok kiássák és elloppják... mert ahol a kincsed vagy, ott vagy az szived is.” Meg, hogy „senki két urnát nem szolgálhat... nem szolgálhatok az Istennek és a mammonnak.” Ugy látszik, a mi népünk kezd a kettő között választani s a kétszerkettő bizonyosságával rámege a lelke. Megverte az Isten azt az országot, amelynek népe a pénz rabszolgája lett, amelynél a bussines az ur és beszélhet nekem bárki arról, hogy mily szerencse lesz, ha népünk a háboruból gazdaságilag megerősödvé, anyagilag meggazdagodva kerül ki: én sirni tudnék a felett, hogy a mi egykor becsületes magyar népünknek ilyen sivar, kiaszott, szatócs lelke lett, mely, míg a bankót rakásra gyűjti, addig maga szegényebb lesz az utszéli rongyos koldusnál. Szigma.

A VÁROS KÖZÉLELMEZÉSE.

Csaknem mindennap szó esik a város-közélelmzéséről; helyesebben a közélelmzési bizottság munkájáról, egy héten legalább kétszer liszt érkezik, az ember igazán azt hinné, hogy Székesfehérvárott az egyéves háboru dacára is boldogságban élnek, mindenféle élelmicikkből bőven van. A valóság azonban épen az ellenkezőjét bizonyítja. Székesfehérvár földművelő város, mégis lehetlenebb állapotok vannak nálunk, mint más hasonló ipari városokban.

Mindenek előtt előre bocsájtsuk, hogy senkinek a munkáját, tehát a közélelmzési bizottságot sem akarjuk kritizálni, sőt a közérdekelt szolgáló fardozásokért mindenkor elismeréssel szoktunk lenni. Csupán néhány szomorú tényre hívjuk fel az illetékesek figyelmét, akik ezer elfoglaltságuk mellett nem vehetnek mindent észre.

Nincs kenyér.

Minden dicsekedés nélkül említjük meg, hogy különösen a háboru óta lapunk szerkesztőségében naponta az emberek egész tömege fordul meg, akik ügyes-bajos dolgaikkal fordulnak hozzánk. Az utóbbi időben azonban ezeknek egy jó része ugyanazon a panasszal állít be, mindegyiknek panasza a kenyérről, a lisztről szól.

Csütörtökön este iparoslegények jöttek hozzánk. Nem tudunk megvacsorázni — mondták — az egész városban nem kapunk kenyéret. Már minden péküzletet és boltot végigjártunk, de még egy karaj kenyéret sem tudunk szerezni.

Hát bizony ilyesminek nem volna szabad előfordulni. Különösen most nem, mikor már aratás, egy jó aratás után vagyunk.

Keserü a liszt.

A panaszok egy másik részéről szól, hogy élvezhetetlen a liszt. Keserü, kegyetlenül keserü. Ennek is jó lesz utánanézni. Egészesen, jó termésünk van, tehát a lisztnek is jónak kell lenni.

A zsemlye, a kifli.

A zsemlye, a kifli is még mindig csudálatos valami. Mi-

kör kukoricás liszten élünk, nem szóltunk semmit Számoltunk a háborus körülményekkel és hallgattunk. Most már azonban a közérdek követeli, hogy ezt is szóvátegyük, s orvoslását követeljük.

A zsir.

Csak öt korona most a zsir ára. A husiparások azonban azt mondják, hogy nekik még ezért sem lehet kapni. Még patikásabb lesz az ára, sőt egyáltalában nem lesz zsir. Mi ugyan azt hisszük, hogy lesz zsir, csak annyi pénzünk nem lesz, amennyiért megvásárolhatnánk. A husiparások mossák a kezüket, nem ők az okai a hallatlan árnak, s sok tekintetben igazuk van. Reméljük, hogy a sertésvásárlással ezen a bajon némileg segíteni fognak.

A piac.

Hic Rodus, hic salta. Ennél a kérdésnél egyszerűen könyveket és nem újságcsikkeket kellene írunk, de még akkor sem tudnók elmondani minden panaszunkat.

Csupán egy-két piaci jelenetet adunk le, de ezek azután nagyon sokat megmagyaráznak.

Vasárnap reggel van. A háziasszonyom a piacra megy bevásárolni. Hova megy háziasszony? Hiszen vasárnap van, ma nincs piac, — mondom én.

Hát nem tudja, hogy most már a piac nem a piaci napokon van? mondja ő.

Nem feleltem semmit, hanem titokban utána mentem a piacra. A piaci jelenet a következő:

Csipőre teszi a kofa a kezét, s pimasz szemtelenséggel vágja oda az én háziasszonyomnak:

Ja, drága naccságám, ma nincs piac, tehát maximális ár sincs, ma a mi napunk van. Annyiért adjuk, a mennyiért akarjuk, ma nem parancsol a rendőr ur.

Az én háziasszonyom szó nélkül tovább megy.

Hogy a csirke? kérdi a másiktól.

Hat korona párja, — hangzik a pókkhendi a válasz.

Adja négy ötvenért, hiszen kicsinyek.

A kéz a nagyító nélkül

SOVEGJARTO vaszonaruháza, Barátok épülete.

Nagy választék

szines zephijrek, karton, schiffon és damastból. Különféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkezdők. Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLOS

szabott árak.

latható csipőkön s így oktajja ki a kofanéri az én háziasszonyomat:

Ja, kérem, ma a mi napunk van.

Hat korona, punktum.

Hát te olyan ócsón árulsz? Vágj közbe a szomszéd kofa.

Odaér erre egy élelmezési őrmester, már hallja a diskurzust. Nem szól semmit, fogja a csirkét, odáadja a háziasszonyomnak s fizeti érte a maximális árat.

Lette erre nagy rimánkodás. A kofa egyszerre leszállt a bakról s könyörgött az őrmesternek, hogy engedje legalább négyötvenért odaadni, annyit a naccsága már beigért.

Az őrmester azonban nagyon helyesen, kötötte magát a maximális árhoz.

Szóval a nem-piacnapok is jó lesz ellenőrizni, mert akkor ugyancsak nagy hatalmuak a kofák. Megjegyzendő, hogy a tulajdonképeni piacnapokkal sem vagyunk megelégedve, most akkor is fityülnék a maximális árakra, ha nincs a vévő mellett egy félelmetes rendőr.

A közérdek és a jóakarát mondatta el velünk mindezt, hogy segítve legyen az állapotokon, amelyek napról-napra türethetlenebbé válnak.

A 35-ik gyalogezred

HANGVERSENYEI

a rokkant magyar honvédek javára.

A Székesfehérvárott állomásozó 35-ik gyalogezred három hangversenyt fog rendezni a rokkant magyar honvédek özvegyei és árvák javára. A hangversenyeket a Polgári Lövészterben tartják folyó hó 5-én vasárnap, 8-án kisasszony ünnepén és 12-én, a következő vasárnap. A hangverseny mind a három alkalommal délután 3 órákor kezdődik és este 9 óráig tart. A belépődíj tetszésszerű lesz, csupán a minimális ár van meghatározva, amely 20 fillér. Kedvezőtlen idő esetén a hangversenyeket a Lövészter nagyszertárában tartják meg.

A hangversenyek tiszta jövődelmát a jelzett nemes célra fordítják.

A 35. gyalogezred ezen elhatározása igazán dicsőretet érdemel, amelyet még inkább fokoz azon udvarias figyelme, hogy a rokkant magyar honvédek segítségére. A közönség figyelmét felhívjuk a hangversenyekre. A hangverseny programja nívós lesz s maga a karmester, Köhler Antal fogja vezetni.

Verekedtek az öreg újoncok.

Sorozás volt csütörtökön Adony községben, az öreg újoncok kerültek mérték alá. Természetesen a szokásos behorogzás sem maradt el, különösen a taughok közül többen alaposan belenőztek a pohár fenekére. Hármán a Veszelifélékavéházba tértek be még egy kicsi potborozásra. A három öreg újonc csakhamar összevesszett egymással és Schusztér Péter adonyszabolcsi lakost egyik társa a nyakán súlyosan megsejturta.

A csendőrség azonnal a színterületre jött, a duhajkodó öreg újonc azonban akkorra már kerekéi oldott. A csendőrség keresi.

Nagy tűz a Széchenyi-utcában.

A vízvezeték botránya.

Nagy tűz pusztított csütörtökön éjjel a Széchenyi-utcában, Szűsz Jenő kereskedőnek raktárai lettek a tűz martalékká. A vízvezeték újból letette a vizgát, amelynél azonban csufosan megbukott, amint eddig még mindig. Nem volt víz, a drága vízvezetékünk volt szíves nem működni. Mint hosszú hónapok óta, így a múlt éjjel is lezárták a vízvezeték, sőt már kora este sem volt víz. Nem egyszer szóvattattuk ezt a lehetetlen állapotot s nevezetesen épen az esetleges tüzesetekre hivatkoztunk, hogy mi lesz akkor, ha éjjel tűz üt ki. Persze mindig adtak megnyugtató választ, hogy tudniillik veszély idején csak telefonálni kell, s öt perc alatt működésbe jön a vízvezeték. A mostani eset csufosan megbizonyította, hogy ez nem áll. Telefonáltak, de bizony nem öt perc, hanem csak egy jó óra múlva lett víz. Az alatt pedig pusztíthatott a tűz, s ha egy kis szelet idő van, egy egész városrész megsemmisülhetett volna. A tüzeset története a következő:

Szűsz Jenő kereskedőnek a Széchenyi-utca 76. szám alatt van az üzlete és a raktára. A raktárakban nagyobb mennyiségű tűzifa és szén volt elhelyezve. Éjjel felé a csemagoló helyiségben eddig még ki nem derített okból tűz keletkezett, amely hihetetlen gyorsasággal tovaterjedt a többi fából készült raktárhelyiségekre is, úgy hogy az ott alvó alkalmazottak is csak alig tudták megmenteni életüket.

Eleinte a legnagyobb nehézségekkel ment az oltás a vízhiány miatt, már jó egy óraja égett a telep, amikor a vízvezeték használni lehetett. A közönség a végsőkig el volt keseredve s súlyos kifakadások történtek a város vízműve ellen. A tűznél csakhamar megjelent a 10. huszárezred nagyszámú legénysége és a 35. gyalogezred készütsége, amelyek derekasan kivették részüket a mentésből.

Eléggett 3 kocsit, 3 vagonon

tűzifa, 2 vagon faszén, fél vagon kőszén és mintegy 100 métermázsa aprított tűzifa. A raktárhelyiségek földig leégtek. A kár az eddigi megállapítás szerint meghaladja a 13000 koronát.

A V I Z.

A községi közegészségügyié, de a járványrendészetnek is egyik legkiemelkedőbb problémája a községeknek jó ivóvízzel való ellátása. Ennek a kérdésnek Németországban nagy irodalma van, nálunk alig foglalkoznak ezzel. Az ezme apostola nálunk Hunyár Algernon aradmegyei főszolgabíró, aki nagy tudású szakcikkein kívül felolvasásaival és gyakorlatilag is nagy propagandát fejtett ki az eszme érdekében, azt magyarázván, hogy a falusi népesség mindenütt egyformán húzódik a vízvezeték berendezésével járó költségektől, de ha a község vezetője kitartóan és elmésen dolgozik az ügy érdekében, mindenütt sikert ér el.

Ez a kérdés megérdemli, hogy vele foglalkozunk s lapunknak lesz is alkalmunk még erre a kérdésre visszatérni. Foglalkozni fogunk a kérdéssel érdeme szerint, de gyakorlati eredményt csakis a háború utánra várhatunk, amikor a kormányzat és közigazgatási szervezet ennek a különben elsőrendű probléma megoldásának szentelheti tevékenységét.

Ma egyelőre azt a helyzetet kell venni, ami van s úgy kell vizsgálnunk, hogy miképp tudunk vízvezeték nélkül is egészséges ivóvízhez jutni.

Az egészséges szót hangsúlyozzuk, mert a 8-10 fokos izletes vizet jó viznek nevezik még akkor is, ha tele volt baktériumokkal, pedig ez egészségtelen víz. Egyáltalán nem ment át a közfelfogásba a gyakorlati kémia tanítása, mely szerint az egészséges víz az, ha egy köbcéntiméterben ötvennél több baktérium és salétromsav-anhidrid. Ilyen víz pedig csakis a föld belsejében, tiszta kavics és homokrétegen keresztül átszűrődött talajviz lehet, úgy hogy ez a legjobb víz s csak ezután következnek érték dolgában utána a tiszta forrásvíz, ez is csak a forrás közvetlen közelében. Már a közönséges kutvizben 500, folyóvizben pedig 20000 baktérium mutatkozik.

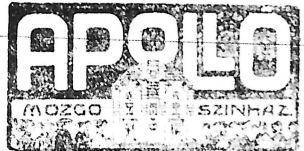
A Székesfehérvári Hítel-szövetkezet Deák Ferenc-utca 4. sz. alatti bérházában két utcai üzlethelyiség kiadó. Bővebb értesítés nyerhető Távirdu. 6. sz. alatt.

H I R E K.

Lipót-rend. Ófelsége ban-nerfeldi Obauer Rezső vezérőrnagynak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

Schmidt Rajmund meghalt. Egy munkás életpálya tört csütörtökön este hirtelen derékon, egy tevékeny ember veszett el Schmidt Rajmundban. 21 éve működik városunkban s mindenki tisztelte a nagy tudású, szerény modorú embert. Csöndes életet élt, visszavonultan, mert minden idejét a tudomány, tanulásnak és a tanításnak szentelte. Nyelvész volt, de nagy általános tudása mindenki előtt feltűnt. Alapos tudásért élő lexikonnak nevezték. Mint nyelvésznek Vasverő Rajmund név alatt írt nyelvtudományi cikkei feltűntést kellettek. Igen sok nyelvet beszélt. Évek óta külföldre járt, hogy kurzusok által öregbítse a nyelvtudását, s Párisban egy oklevelet is nyert, melyben a miniszter aláírásával igazolták az ő nagy nyelvtudását. Mint tanár is kiváló volt. Erőbírása s lelkiismeretessége mellett az alaposság s pontosság volt főjellembonása. Tiszteletre s tudásra akarta az ifjúságot nevelni, s szinte egész tudását bele akarta szűrni tanítványába. Tanítványai tisztelték, tanártársai szerették, mert szerény ember volt s modorával megnyerte mindenkinek a szeretetét. Nem ismert sem hiúságot, sem fényűzést, a munkának, az iskolának s a tudománynak élt. Rövid ideig szenvedett. Csütörtökön délelőtt még az iskolába akart menni, igazgatója üzent, hogy ne jöjjön. Este fél kilenckor pedig már halva volt. Halálos ágát kártársai, az orvos s jó-ságos háziasszonya, Brestyánszky Karolin állták körül. Temetését a kereskedelmi társulat intézi, mely szombaton délután 4 órákor lesz a Feltámadási temető kápolnájából.

Az Oltáregylet rendes havi szentmiséje vasárnap reggel fél 9 órákor lesz a szemináriumi templomban. Együttal az egyesület vezetősége kéri a tagokat, hogy tagdíjaikat minél előbb fizessék be.

Szombaton és vasárnap, szeptember 4 és 5-én Évadnyitó előadás.

A „Prója” magyar filmgyár szenzációja!

A kölcsönkért csecsemők. Bohózat 3 felv. Főszereplők: Berky Lili, Berky Kató, Méz-száros Alajos és Ihsás Aladár.

Remek kiegészítő műsor. Előadások fél 7 és 9 órákor.

Rendes helyárak.

SHEBA

A NŐI FREGOLI

fellép HÉTFŐN és KEDDEN

az Apollóban.

LEGUJABB!
Grodno vára eselést.

— **Kitüntetések.** dr. Leszczynszky Zsigmond 10. huszárezredből főrmos a Signum Laudisrt, dr. Melion Ferenc 69. gyalogezredből főrmos a koronás aranyéremdíszesítet. kapták az ellenesség előtt tanúsított vitéz magatartásért.

— **Adomány.** N. N. a sebesült katonák részére 10 K. és 3 doboz cigarettát küldött a Fejérmegyei Naplóhoz.

— **Gyászmlse.** Az oroszlegyelországi harterén hősi halált halt Hegedüs Ferenc, a 24. vadászszázalóalj tartalékos tizedesének lelküdvéért az engesztelő szentmise f. hó 7-én reggel 7 órakor lesz a székesegyházban.

— **Ottokár hadiárvaházra.** Az Ottokár-hadiárvaházra Schwarzbach Flóra 210 K-t küldött.

— **Lócsalás.** A budapesti királyi büntető törvényszéknek a gyorsított bűnvádi eljárás szerint intézkedő tanácsa tegnap tartotta meg a főtárgyalást a hadviselés érdekei ellen elkövetett büntet miatt vádolt Sárán András csákvári, Schweighardt Antal és Radl József gánti lakosok, kisbírtokosok bűnyűgében. A nevezett kisbírtokosok a Bicskén ez év április havában tartott loavató bizottság elé állították lovaikat, melyeket a bizottság alkalmassáknak találta a hadsereg részére megvásárolt. A vádlottak hirtelenében olcsó pénzben rosszabb lovakat vásároltak össze s a katonaság részére átvett lovak felett felügyeletet gyakorló Zukermann Mór őrmestert megvesztegetvén, azokkal a tőlük besorozott jó lovakat kicserélték. A királyi büntető-törvényszék a vádlottakat a hadviselés érdekei ellen elkövetett büntetben mondta ki bűnösöknek s ezért őket fejenként hónhónapi börtönről és kétezer korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen a királyi ügyész is, a vádlottak és védők is semmisségi panaszt jelentettek be.

— **A beírás elhalasztása.** Értesitem az iparosmestereket, hogy felsőbb hatóságú intézkedésre az iparostanulói beírását későbbi időre elhalaszljuk. Az ipariki igazgató.

— **A Vörösmarty kávéházi affér.** Megirtuk, hogy vasárnap éjjel a Vörösmarty kávéházban Prohászka 35. gyalogezredbeli hadnagyának aférja volt az ott lévő altisztekkel és a közönséggel. Mint illetékes helyről halljuk, az affér onnan keletkezett, hogy Prohászka hadnagy egy őrmester figyelmzetésére azt hitte, hogy az ő többszörös kitüntetése fölött élcelődnek. Az egész tehát úgy látszik ebből a félreértésből keletkezett, s így valószínűleg békésen fog elintéződni.

— **Vérmérgezést kapott.** Kinpán Flóra táci leány a fővénypusztai dohánytelepen dolgozott, a dohányleveleket fűzte fel. A felfűző tő Kinpán lábába furdótt s vérmérgezést kapott. Beszállították a Szent György kórházba.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazok, akik forrón szeretett drága kis leányunk szerencsétlen halála által bennünket ért fájdalommal csapást részvétükkel, akár koszorú, vagy virágküldés, akár a temetésen való megjelenés által enyhíteni igyekeztek, fogadják ezúton hálás köszönetünket. Mohácsi Ferenc és családja.

— **A közlelmzési bizottság ülése.** A város közlelmzési bizottsága szombat délután a sertesvásárlás ügyében ülést fog tartani.

— **Katonatemetések.** Masfuty Béla 35. közös gyalogos, auboci lakos a harterén kapott betegsége következtében elhunyt. Temetése szept. 4. d. u. 2 órakor lesz a Szent-György-kórház halottasházából.

Meschkoff Lujkán orosz fogoly a harterén kapott betegsége következtében elhunyt. Temetése szept. 4. d. u. 3 órakor lesz a Csapat kórház halottasházából.

— **Szerencsétlenül járt kocsi.** Sulyos szerencsétlenség érte Selymes Ferenc 45 éves szikvizkocsist. Lesett a bakról s sulyos fejsérüléseket szenvedett. Beszállították a Szent György kórházba.

— **Kimutatás a Hadsegélyező Bizottsághoz f. évi július és augusztus hónap befolyt adományokról.** Cisztercita rend főgim. tanári kara a tudóbeteg katonáknak 40 K, Héjj Imre a vak katonáknak 10 K, Vértessy Lajosné Nyék, hetenként 1 kenyér, 17. honv. gyalogezred 3. pótszázadának legényeinek a vak katonáknak 48-37 K, Egyházmegyei Könyvnyomda személyzete koszorúmegváltás 10 K, Fejérmegyei Napló a 17. honv. gyalogezred rokkán katonáinak 10 K, dr. Szege Miklós 1 K, Székesfehérvári törvényszék, járásbírósg, ügyészség júliusi fizetésének 1 százaléka 93 54 K, Naszály József gyűjtőívén 5 K, Herczeg Sándor 50 K. Hindenburg ezredének tisztái és altiszterei a vak katonáknak (koszorúmegváltás) 311 K, 17. honv. gyalogezred 3. pótszázada a vak katonáknak 96-10 K, Keller Izsó gyűjtése 10 K, Palotavárosi olvasókör gyűjtése 23 K, All. Bank és Takarékp. 25, Délivisutai Műhelyfőnökség gyűjtése 5 K, Szabadbatyán község gyűjtőívén 20 K. Csákvár község gyűjtőívén 55-10 K, Egyházmegyei Kegyesalapítványok 10 K, Vermes Frigyes 2 K, Obermayr Anna gyűjtése 2 K, Székesfehérvári Friss Újságtól adomány 15-38 K, öz. Kanel Hugóné 20 K, 35. cs. és kir. gv. e. tisztikara jegyneváltás 2 K, Egy tartalékos hadnagy 10 K. Folyt. köv.

— **Hindenburg Varsóban.** Baumann Károly, a Budapesti Orfeum illusztris művésze hétfőn és kedden az Uránia Színházban fogja fényes tehetségét ragyogtatni. Szentirmay jeles operett és mozikkecs társulatában fog közreműködni. A műsor hétfő és keddi számai csupa elsőrendű attrakciók. Szíre kerül „Hindenburg Varsóban.” (Jönnek az oroszok.) Mozikkecs 8 felvonásban, Guthy-Somától. „Katona kell a házhoz.” Enekes operett. A szereplők mind elsőrendű erők. Cserey Irma, a Népszínház volt primadonája, Benes Ilona, Baumann Károly, Nagy Gyula és Szentirmay, csupa általunk már jól ismert színészek. Mindkét napon két előadás lesz, este fél 7 és 9 órakor. Az előadásokat az Uránia művészi zenekara kíséri. Jegyek minden előadásra előre válthatók Ullman Imre dohánytőzsdéjében és a színház pénztáránál.

Kréme de lactaine saját némben páratlan hatású arcbőrszépítő, finomított készítmény, ezen tejkrem teljesen ártalmatlan, a bőrt egyszerű használat után bársóny pu, hává teszi, pattanásokat, szepőkemajfoltokat gyorsan elmulasztja. Kapható Szűcs Róbert Magyar Korona gyógyszerárában Kossuth utca sarkán. Ára 1 kor. 20 fillér.

GÉPSZIJ legjobb minőségben kapható Langráf Gábor és Flá bórkereskedésében Jókai-utca 8. Naponta postai szétküldés. Telefon 100.

FIUMEI kávébehozatal SZÉKESFEHÉRVÁR (BARÁTOR ÉPÜLETE) :: Pörkölt kávékeverékek utolérhetetlenek! Saját villamos kávéanyagpörköldé! Telefon 250.

CSAK 5 kilogrammos csomagokban!
5 kgr. SANTOS kávé 18 KORONA.
5 kgr. Caracas kávé 20 KORONA.
Amíg a készlet tart, kapható: A FIUMEI kávébehozatalnál.
Telefon 250. Barátok épülete.

SZÍNHÁZ.

A kölcsönkért csecsemők. Bemutatta az Apolló Színház szombaton és vasárnap. Mint már röviden jeleztük, ma szombaton tartja évadnyitó előadását az Apolló Színház. E megnyitó előadásra a magyar filmpgyártás legjobb vígjátékát mutatja be, melynek főszerepét Berky Lili és Berky Kató a Népopera művésznői és Mészáros Alajos, a Vig-színház művésze játszák. A darab 3 felvonásra oszlik és elejétől végig tele van kedves, humoros jelenetekkel. E szenzációs képet kitűnő pömműsor egészíti ki, közlik a legfrissebb harterei riportokkal. A helyi árák rendesek. Jegyek előre válthatók Krausz Verona tőzsdéjében. A mai naptól kezdve minden nap tart előadást az Apolló, hétköznap fél 7 és 9 órakor, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órák kezdettel.

Szenzációsi vendégjáték. Hétfőn és kedden szenzációsi vendégjáték lesz az Apollóban Sheba a női fregoli, amerika legnagyobb átváltató művésznője tartja előadásait. Két hónapig szerepelt a fővárosi Orfeumban, ahol művészetével bámulatba ejtette a közönséget. Mindkét nap 1 előadás lesz este 9 órakor. Jegyek már holnaptól kezdve válthatók az Apolló pénztáránál és K. V. tőzsdéjében.

Szerkesztői üzenet.
M. Gyula. Helyben. A következő adatok szükségesek: Teljes név, születési év és hely, ezred, század, szakasz, tábori posta száma. Rangja, vallása, polgári foglalkozása.

Gyermek-, női- és férfi-szandál.
Vászon és bőrcipők.
Szalma- és vászonkalapok.
Nagy választékban kaphatók
Kováts Antal uri-, női-divat kereskedésében.

Melyik harterén volt, mikor ment el, mikor irt utóljára, mit hallottak róla. A kutatást teljesen ingyen Székesfehérvárról a következők végzik: Hadsegélyező Hivatal (Kossuth utca, városház), Vöröskereszt irodája (Szögyény-Marich utca 1.) és a Fejérmegyei Napló.

URÁNIA SZÍNHÁZ
Egy utca - Szilvány utca
Telefon 233. — Telefon 233.
Penteken és szombaton
szeptember-hó 3 és 4-én:
Filmujdonság!
HÁBORU ÉS BÉKE
DORRIT VEIXLER főszereplésével.
Francz Hofer sorozat.
Háborus-idill 3 felvonásban.
Remek kiegészítő műsor.
Előadás este 7 és 9 órakor.

APRÓHIRDETESEK.

Bárminemű eladásnál és vételnél a legelőszerűbb és legolcsóbb az apróhirdetéseket hirdetni. Egyszeri apróhirdetéseket két sorig 40 fillér, vastagabb betűkkel 80 fillér. Minden további sor 10 fillér. Apróhirdetéseket mindenkor előre fizetendő és a megjelent apróhirdetéseket után igazoló lapokat senkinek nem küldünk. Hirdetési helyek bérletnél nagyobb árrendményeket vannak. Hírszóveg közötti rendes betűkkel a hirdetés soronkint 40 fillér, vastagabb betűkkel 60 fillér. Olyan hirdetéseket, amelyek a közérkölesőt sértik, amegy bármi okból a sajtótörvénnyel ellenkeznek, nem közlünk. Ezen kikötés a nyilrtári hirdetésre és nyilatkozatokra is vonatkozik.

Iskolakönyvek használt állapotban, még a készlet tart, bekötve féláron kapható Kaufmann féle könyvkereskedésben, Kossuth-u. 9. sz.

Egy ruganyos madrasz eladó, Iskola-utca 8. szám alatt.

Egy falbarakott tűzhely eladó Cim a kiadóban.

Diakot teljes ellátásra havi 50 koronáért vállalok. Nagy Sándor-utca 21. szám.

Diakok gondos, jó kiszolgálással felvételnek teljes ellátásra. Halter 4. Héjj-ház.